

Kl. 1 LO G

język polski

Temat: *I wdarłem się na skalę pięknej Kalijopy...* - o psalmach Jana Kochanowskiego
(*Psalm 130*).

1. Wprowadzenie.

Przypomnienie wiadomości!

***Psalterz Dawidów* Jana Kochanowskiego:**

- parafraza wszystkich 150 psalmów z biblijnej Księgi Psalmów,
- za jego podstawę posłużyła Wulgata oraz inne przekłady,
- uniwersalna wymowa utworów - aktualna nie tylko dla katolików,
- *chrześcijański humanizm* - termin określający przyjętą w utworze postawę.

Geneza

- Studia nad Księgą Psalmów w wersji z łacińskiej Wulgaty (z niej też Kochanowski zaczerpnął pierwszy wers każdego psalmu, który umieścił pod numerem utworu).
- Sięgnięcie do innych tłumaczeń, np. tzw. Biblii brzeskiej (kalwińskiej).
- Praca nad *Psalterzem* zajęła poecie co najmniej 8 lat.
- Wydanie zbioru w 1579 r. – został zadedykowany biskupowi krakowskiemu Piotrowi Myszkowskiemu, przyjacielowi i mecenasowi poety.
- Muzykę do psalmów napisał Mikołaj Gomółka w 1579 r.
- *Psalterz Dawidów* był wykorzystywany zarówno w liturgii katolickiej, jak i protestanckiej.

Wyjątkowość przekładu psalmów Jana Kochanowskiego

- Swobodna parafraza biblijnych tekstów – m.in. poprzez dostosowanie ich do rodzimych realiów.
- Kunsztowna forma – bogactwo środków językowych (m.in. rozmaite epitety, przerzutnie).
- Różnorodna wersyfikacja, zastosowanie rymów.
- Rozbudowanie określeń Boga (w Biblii pojawiają się dwa: Jahwe i Elohim).

Chrześcijański humanizm

- Połączenie myśli antycznej z chrześcijańską – starotestamentowy, groźny i nieujawniający się Jahwe staje się bliskim człowiekowi, miłosiernym Stwórcą.
- Ważne są relacje człowieka z Bogiem.
- Podmiot liryczny jako jednostka – ujawnia swoje emocje.

Źródło:

<https://www.dlaucznia.pl/lekcja/jezyk-polski,nauka-o-literaturze,renesans,lektury,jan-kochanowski-psalterz-dawidow>

2. *Psalm 130* Jana Kochanowskiego - treść utworu.

PSALM 130

De profundis clamavi ad Te, Domine

W troskach głębokich ponurzony,
Do Ciebie, Boże niezmierny,
Wołam, racz smutne prośby moje
Przyjąć w łaskawe uszy swoje!

Jeśli tej z nami surowości
Będziesz chciał użyć, jako złości
Nasze są godne: kto praw, Panie,
Przed srogim sądem Twym zostanie?

Aleś Ty Pan jest dobrotliwy,
Pan z przyrodzenia lutościwy,
Co przeciw Tobie u wszech ludzi
Uczciwość wielką w sercu budzi.

Ciesz mi, Panie, dobroć Twoja,
Ciesz mi słowa; dusza moja
Upatrzą Twego smiłowania
Barziej niż nocna straż świtania.

Barziej niż nocna straż świtania
Pragnie duch Twego smiłowania.
O Izraelu, niech się dzieje
Co chce, ty w Panu kładź nadzieje!

U Tego litość nieprzebrana,
U Tego pomoc nieczekana,
Ten miłosierdziu swemu g'woli
Ze wszech cię grzechów twych wyzwoli.

Źródło: <https://literat.ug.edu.pl/jkpsalm/131.htm>

3. O *Psalmie 130* Jana Kochanowskiego.

Utwór o charakterze błagalnym i pokutnym. Podmiot liryczny określa swoje położenie jako „zanurzenie w troskach” – dużo łagodniej niż w Starym Testamencie (tam znajdował się w otchłani grzechu). Kieruje do Boga błagania o wybaczenie grzechów, ale nie czyni tego w tak rozpaczliwy sposób, jak w Biblii. Bóg w psalmie Kochanowskiego jawi się jako Stwórca dobrotliwy i miłosierny z natury. Człowiek cieszy się Jego dobrocią i z nadzieją oczekuje zmiłowania jak „nocna straż świtania” (to porównanie pojawia się też w Biblii). W ostatnich dwóch wersach podmiot liryczny zwraca się do narodu żydowskiego („O Izraelu”), aby bez względu na to, co się wydarzy, zawsze ufał Panu.

Źródło:

<https://www.dlaucznia.pl/lekcja/jezyk-polski,nauka-o-literaturze,renesans,lektury,jan-kochanowski-psalterz-dawidow>

4. Wykonaj ćwiczenia.

a) O co prosi Stwórcę podmiot liryczny?

.....
.....
.....
.....
.....

b) Jaki obraz Boga i człowieka wyłania się z psalmów? Czy jest on spójny ze światopoglądem renesansowym? Uzasadnij swoją odpowiedź.

.....
.....
.....
.....

.....

.....

c) Do wersów Psalmu 130 z Biblii Tysiąclecia dopisz odpowiadające im fragmenty pieśni J. Kochanowskiego (ćwiczenie pochodzi z materiałów dla nauczycieli, przygotowanych przez Wydawnictwo Nowa Era).

Biblia Tysiąclecia	<i>Psalterz Dawidów</i>
<i>Z głębokości wołam do Ciebie, Panie,</i>	
<i>o Panie, wysłuchaj głosu mego! Nakłoń swoich uszu ku głośnemu błaganu mojemu!</i>	
<i>Jeśli zachowasz pamięć o grzechach, Panie, Panie, któż się ostoi?</i>	
<i>Ale Ty udzielasz przebaczenia, aby Ci służono z bojaźnią.</i>	
<i>W Panu pokładam nadzieję, nadzieję żywi moja dusza, czeka na Twe słowo.</i>	
<i>Dusza moja oczekuje Pana bardziej niż strażnicy świtu, <bardziej niż strażnicy świtu>.</i>	
<i>Niech Izrael wygląda Pana. U Pana bowiem jest łaska i w obfitości u Niego odkupienie.</i>	
<i>On odkupi Izraela ze wszystkich jego grzechów.</i>	